

Na temelju člana 112. st. 1. Zakona o radu («Službene novine FBiH», broj: 43/99, 32/00 i 29/03) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine, na strani poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine i Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine, na strani zaposlenika Federacije Bosne i Hercegovine, zaključuju

OPĆI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA TERITORIJU FBiH

(Sl.novine FBiH»br. 54/05,62/08)

I - OPĆE ODREDBE

Predmet Ugovora

Član 1.

Ovim kolektivnim ugovorom uređuju se prava i obveze poslodavaca i zaposlenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, plaće i naknade plaća, posebno najniža plaća, djelovanje i uvjeti rada sindikata, pravila o postupku kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora, sastav i način postupanja tijela ovlaštenih za mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova, te štrajk.

Teritorija i subjekti na koje se primjenjuje kolektivni ugovor

Član 2.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se i primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Kolektivni ugovor je obvezujući i važi za sva privredna društva bez obzira na vlasničku strukturu kapitala u njima, organe uprave i službe za upravu, policiju, javne ustanove i druge pravne subjekte.

Samostalni sindikati za područja djelatnosti iz stava 2. ovog člana zaključuju kolektivne ugovore u skladu s ovom kolektivnom ugovoru i njihovim radnim i proizvodnim specifičnostima.

II - PRAVA I OBAVEZE UGOVORNIH STRANAKA

Član 3.

Ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorima na razini kantona, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, ne mogu se utvrditi manja prava od prava utvrđenih u Zakonu o radu ("Službene novine Federacije BiH" br.43/99, 32/00 i 29/03) i drugim zakonima kojima se reguliraju prava po osnovu rada.

Kolektivnim ugovorima na razini područja djelatnosti, pravilnicima o radu i ugovorima o radu, ne mogu se utvrditi manja prava za zaposlenike od prava utvrđenih ovim kolektivnim ugovorom.

Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorom na razini kantona, kolektivnim ugovorom za područje djelatnosti, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili zakonom, primjenjuje se za zaposlenika najpovoljnije pravo, osim u slučaju člana 8. stav 3. ovog kolektivnog ugovora.

Obaveze poslodavaca i zaposlenika

Član 4.

Poslodavci su dužni pridržavati se odredbi ovog kolektivnog ugovora i kolektivnih ugovora kantona, područja djelatnosti i u skladu s njima donijeti pravilnik o radu i zaključiti ugovor o radu sa zaposlenicima. Poslodavac mora omogućiti zaposleniku prije stupanja na rad da se upozna sa propisima o radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom na radu. Poslodavac je dužan na prikladan način zaposlenicima učiniti dostupnim propise o zaštiti na radu, kolektivne ugovore i pravilnik o radu.

Član 5.

Poslodavac je obavezan zaposleniku sa kojim je zaključio ugovor o radu obezbijediti i dati posao i za obavljeni rad mu isplatiti plaću. Poslodavac ima pravo bliže odrediti mjesto i način obavljanja rada zaposlenika, poštujući pri tom prava i dostojanstvo zaposlenika. Poslodavac je dužan osigurati zaposleniku uvjete za siguran rad, u skladu s posebnim zakonom i drugim propisima. Zaposlenik je obavezan prema uputama poslodavca, datim u skladu s prirodom i vrstom rada, izvršavati preuzeti posao.

III - PLAĆE I NAKNADE PLAĆA

Osnovna pravila za obračun i isplatu plaća

Član 6.

Poslodavac je dužan zaposlenicima isplatiti jednake plaće za rad jednake vrijednosti, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, regionalnu, spolnu, političku i sindikalnu pripadnost i opredjeljenje. Poslodavac ne može zaposleniku obračunati i isplatiti plaću u iznosu manjem od iznosa određenog kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, osim u slučajevima predviđenim u član 8. stav 3. ovog ugovora. Kolektivnim ugovorom za područja djelatnosti, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu određuju se periodi isplate plaće, koji ne mogu biti duži od 30 dana. Poslodavac je dužan zaposleniku uručiti pismeni obračun bruto i neto plaće prilikom njene isplate. Poslodavac koji na dan dospelosti ne isplati plaću ili je ne isplati u cijelosti, dužan je do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plaće zaposleniku uručiti obračun iznosa plaće koji je bio dužan isplatiti. Obračun iz stava 5. ovog člana ima snagu izvršne isprave. Pojedinačne isplate plaće nisu javne.

Osnovna plaća

Član 7.

Osnovna plaća je najniži iznos koji poslodavac mora isplatiti zaposleniku za puno radno vrijeme, za posao odgovarajuće grupe složenosti, normalne uvjete i rezultate rada.

Osnovna plaća je proizvod najniže neto plaće i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja.

Najniža plaća

Član 8.

Najniža bruto plaća se utvrđuje kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti, s tim da bruto satnica sa doprinosima iz plaće, doprinosima na plaću i porezom na plaću ne može biti manja od 2,96 KM.

Najniža neto satnica ne može biti manja od 1, 75 KM.

Izuzetno, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, za pojedine subjekte u područjima djelatnosti, mogu se utvrditi uslovi, visina, način i periodi utvrđivanja bruto, odnosno neto satnice, koja ne može biti niža od 1,25 KM neto.

Najniža neto plaća je osnovica za obračun osnovne plaće zaposlenika.

Napomena:

Odlukom o utvrđivanju najniže satnice u FBiH («Sl.novine FBiH»broj 22/08) koja se primjenjuje od 1.03.2008.godine U Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđuje se :

1. najniža bruto satnica u iznosu od 3,26 KM,
2. najniža neto satnica u iznosu 1,95 KM

Član 9.

Usklađivanje najniže bruto satnice Vlada FBiH vrši najmanje jednom godišnje, u skladu sa povećanjem indeksa troškova života i ukupnim privrednim napretkom, a na osnovu zvaničnih podataka Federalnog zavoda za statistiku.

U slučaju vanrednog povećanja troškova života većih od 5%, Vlada FBiH obavezna je da poveća najmanju bruto satnicu svaka tri mjeseca.

Povećanje najniže bruto satnice po osnovu povećanja troškova života odnosi se na sve plaće u istom nominalnom iznosu.

Poslodavac je obavezan da vodi računa da ne dođe do narušavanja razlike između zagarantovane plaće i drugih plaća različitih vrijednosti. Ovi odnosi će se preciznije regulisati kolektivnim ugovorima područja djelatnosti i pravilnicima o radu.

Napomena:

Kolektivnim ugovorom o izmjenama Općeg kolektivnog ugovorata teritorij FBiH («Sl.novine FBiH»broj 62/08) od 8.10.2008.godine član 9. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH je izmjenjen.

Utvrđivanje koeficijenta za obračun osnovne plaće

Član 10.

Vrednovanje poslova, odnosno utvrđivanje koeficijenta složenosti, kao i normi gdje je to potrebno, utvrđuje se kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, u skladu s njihovim radnim i proizvodnim specifičnostima.

Zaposlenici moraju unaprijed biti upoznati sa grupama složenosti poslova i radnim normama za koje zaključuju ugovor o radu.

Pravo na povećanu osnovnu plaću

Član 11.

Zaposlenik ima pravo na povećanu osnovnu plaću za otežane uvjete rada (buka, vlaga, prašina, mračne prostorije, rad pri obojenoj svjetlosti, teški fizički naponi i sl.) kao i za rad gdje je zakonom propisana primjena sredstava zaštite na radu.

Povećanje plaće iz st. 1. ovog člana utvrdit će se kolektivnim ugovorima grana i djelatnosti uvažavajući specifičnosti svakog područja djelatnosti.

Pravo na povećanu plaću

Član 12.

Zaposlenik ima pravo na povećanu plaću za:

- prekovremeni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- noćni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- rad na dan tjednog odmora najmanje 20% od bruto satnice;
- rad u dane blagdana koji su po zakonu neradni najmanje 50% od bruto satnice.

Dodaci se međusobno ne isključuju.

Pravo na povećanje plaće za godine radnog staža

Član 13.

Osnovna plaća povećava se za svaku godinu radnog staža kod tog poslodavca za 0, 6%, s tim da ukupno povećanje ne može biti veće od 20%.

Pod radnim stažom u smislu st.1. ovog člana podrazumijeva se i radni staž proveden kod poslodavca u slučaju promjene poslodavca ili njegovog položaja (npr; zbog prodaje, nasljeđivanja, spajanja, pripajanja, promjene oblika društva i dr.).

Pravo na naknadu plaće

Član 14.

Pravo na naknadu plaće zaposlenik sa promijenjenom radnom sposobnošću ostvaruje u skladu sa zakonom.

Naknada u slučaju smrti zaposlenika i člana uže obitelji i teske invalidnosti zaposlenika

Član 15.

U slučaju smrti zaposlenika uslijed nesreće na poslu i teškog profesionalnog oboljenja, njegovoj porodici se isplaćuje novčana naknada u visini najmanje tri prosječne plaće ostvarene u Federaciji Bosne i Hercegovine prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

U slučaju smrti zaposlenika ili teške invalidnosti zaposlenika koji nisu posljedica nesreće na poslu i u slučaju smrti člana uže porodice zaposlenika, isplaćuje se naknada u visini najmanje dvije plaće iz prethodnog stava.

Članom uže porodice iz st. 2. ovog člana smatraju se: bračni drug, djeca i roditelji, kao i unučad bez roditelja koje zaposlenik izdržava živeći u zajedničkom kućanstvu.

Nagrađivanje i stimuliranje zaposlenika

Član 16.

Poslodavac može nagraditi i stimulirati zaposlenike povodom vjerskih, nacionalnih i državnih blagdana, kao i po osnovu ostvarenih ušteda, racionalizacija i inovacija u procesu rada.

Pravo na ishranu u toku radnog vremena (topli obrok)

Član 17.

Poslodavac je obvezan zaposleniku osigurati ishranu u toku radnog vremena (topli obrok).

Ukoliko poslodavac ne osigurava ishranu, zaposleniku se isplaćuje mjesečna naknada u iznosu od najmanje 20% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na prijevoz na posao i sa posla

Član 18.

Zaposlenik ima pravo na prijevoz ili naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla u skladu sa pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu.

Regres za godisnji odmor

Član 19.

Zaposlenik ima pravo na regres za korištenje godišnjeg odmora u visini najmanje 50% prosječne neto plaće svih zaposlenih ostvarene kod poslodavca u mjesecu koji prethodi isplati regresa, pod uvjetom da privredni subjekt - poslodavac nije prethodnu poslovnu godinu završio sa gubitkom.

Naknada za vrijeme bolesti zaposlenika

Član 20.

Zaposleniku pripada pravo na novčanu naknadu za vrijeme privremene spriječenosti za rad zbog bolesti, u skladu sa zakonom.

Pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu

Član 21.

Zaposlenik ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u penziju najmanje u visini tri prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na otpremninu u slučaju otkaza

Član 22.

U slučaju otkaza, zaposlenik ima pravo na otpremninu u slučajevima i pod uvjetima utvrđenim u članu 100. Zakona o radu.

Pravo na dnevnice

Član 23.

Zaposleniku pripada pravo na plaćene troškove prilikom službenog putovanja (dnevnica).

Visina dnevnice i način plaćanja ostalih putnih troškova utvrdit će se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti, a na osnovu propisa koje donese Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Naknada troškova zbog odvojenog života od porodice

Član 24.

Zaposlenik koji je privremeno upućen na rad van mjesta prebivališta njegove porodice, ima pravo na mjesečnu naknadu troškova zbog odvojenog života od porodice.

Visina troškova iz st.1. ovog člana utvrdit će se kolektivnim ugovorima kantona, područja djelatnosti i ugovorom o radu.

Naknada za rad na terenu (terenski dodatak)

Član 25.

Zaposlenik koji je zbog prirode poslova koje obavlja upućen na rad na terenu van mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno ima pravo na terenski dodatak.

Visina terenskog dodatka utvrdit će se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti.

Međusobno isključivanje određenih prava

Član 26.

Dnevnica, naknada za odvojeni život od porodice i terenski dodatak međusobno se isključuju.

IV- DJELOVANJE I UVJETI RADA SINDIKATA

Član 27.

Mišljenja, prijedlozi, žalbe i svi nastali nesporazumi o pravima iz rada i na temelju rada rješavat će se direktnim pregovorima između poslodavca i sindikata. Sindikalnim predstavnicima koji nisu zaposleni kod poslodavca, ali čiji sindikat ima članove kod poslodavca, dozvoljen je pristup kod poslodavca kada je to potrebno za obavljanje sindikalne aktivnosti.

Član 28.

Poslodavac je dužan da pravilnikom o radu predvidi i osigura uvjete za rad i djelovanje sindikata u skladu sa općim i kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti. Poslodavac je dužan obračunavati i iz plaće zaposlenika odbijati sindikalnu članarinu, uz pismenu suglasnost zaposlenika, te je redovno uplaćivati na račun sindikate, a na zahtjev i u skladu s uputama sindikata.

Zaštita sindikalnog povjerenika

Član 29.

Poslodavac, samo uz prethodnu suglasnost federalnog ministarstva nadležnog za rad, može otkazati ugovor o radu sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti.

V - POSTUPAK KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA I ZAKLJUČIVANJA KOLEKTIVNIH UGOVORA

Pokretanje postupka kolektivnog pregovaranja

Član 30.

Postupak kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora može pokrenuti svaka ugovorna strana utvrđena u Zakonu o radu. Postupak iz st. 1. ovog člana pokreće se pismenim putem.

Obaveza pregovaranja u dobroj vjeri

Član 31.

Stranke kolektivnog ugovora dužne su u dobroj vjeri pregovarati o zaključivanju kolektivnog ugovora u vezi sa pitanjima koja prema Zakonu o radu mogu biti predmet kolektivnog ugovora.

Utvrđivanje prijedloga kolektivnog ugovora

Član 32.

Stranka koja je pokrenula postupak za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora utvrđuje prijedlog kolektivnog ugovora i dostavlja ga drugoj ugovornoj stranci.

Protokol o vođenju pregovora

Član 33.

Postupak i rokovi za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora uređuju se pisanim protokolom o vođenju pregovora koji utvrđuju potpisnice kolektivnog ugovora.

Izmjene i dopune kolektivnog ugovora

Član 34.

Inicijativu za izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora može dati svaka stranka. Inicijativa se podnosi u pisanoj formi, a stranka kojoj je upućena dužna je na inicijativu odgovoriti u roku od 15 dana od prijema inicijative. Izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

VI - MIRNO RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Član 35.

Postupak mirenja u kolektivnim radnim sporovima provodi se u skladu sa Zakonom o radu.

Član 36.

Stranke u sporu mogu se dogovoriti da rješavanje sporova povjere arbitraži. Svaka stranka imenuje isti broj arbitara i njihovih zamjenika. Predsjednika i zamjenika arbitražnog vijeća stranke imenuju sporazumno.

Član 37.

Postupak rada arbitražnog vijeća regulisat će se sporazumom stranaka u sporu.

VII – ŠTRAJK

Član 38.

Ukoliko sindikat ocijeni da se ne ostvaruju prava zaposlenika utvrđena zakonom i kolektivnim ugovorom, stupit će u pregovore sa poslodavcem i zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere. Sindikat ima pravo organizirati štrajk u skladu sa zakonom i pravilima sindikata o štrajku ukoliko sporna pitanja ne budu riješena putem pregovora. Poslovi koji se ne mogu prekidati za vrijeme trajanja štrajka, regulirat će se kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti.

VIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39.

Samostalni sindikati područja djelatnosti udruženi u Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine zaključivat će kolektivne ugovore za područje djelatnosti u kojoj djeluju sa odgovarajućim resornim ministarstvima Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i odgovarajućim udruženjima poslodavaca područja djelatnosti udruženih u Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine. Uskladvanje postojećih kolektivnih ugovora područja djelatnosti izvršit će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog kolektivnog ugovora.

Član 40.

Za primjenu, provođenje i tumačenje odredaba ovog kolektivnog ugovora njegovi potpisnici imenuju zajedničku komisiju od šest članova od kojih svaki potpisnik imenuje po dva člana.

Član 41.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora

Član 42.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora obavlja federalni, odnosno kantonalni inspektor rada. Zaposlenik, sindikat, vijeće zaposlenika i poslodavac mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspeksijskog nadzora.

Član 43.

Ovaj kolektivni ugovor, nakon zaključivanja, objavljuje se u «Službenim novinama Federacije BiH».

Član 44.

Ovaj kolektivni ugovor stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH". Stupanjem na snagu ovog kolektivnog ugovora prestaje da važi Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH («Službene novine FBiH», broj: 19/00) i Privremeni ugovor o pristupanju udruženja poslodavaca u FBiH Općem kolektivnom ugovoru za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH"; broj 23/02).